

บทที่ 3

อำนาจหน้าที่อื่น ๆ ของเจ้าหน้าที่เทศกิจ (ในฐานะตำรวจทางปกครอง)

เจ้าหน้าที่เทศกิจนอกจากจะมีอำนาจหน้าที่ในการดูแลบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ในฐานะที่เป็นพนักงานฝ่ายปกครอง หรือตำรวจ (ตำรวจทางยุติธรรม) แล้วลักษณะสำคัญอีกประการหนึ่งของเจ้าหน้าที่เทศกิจ คือ ต้องมีลักษณะในการป้องกันหรือป้องกัน ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของตำรวจทางปกครองที่จะต้องปฏิบัติหน้าที่ในฐานะเป็นผู้บังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง ที่ออกโดยองค์การที่มีอำนาจในทางปกครอง

1. อำนาจหน้าที่กรุงเทพมหานครในฐานะตำรวจทางปกครอง

1.1 องค์การที่มีอำนาจ กรุงเทพมหานครจัดเป็นองค์การฝ่ายปกครองท้องถิ่นที่ใหญ่ที่สุด มีหน้าที่ในการให้บริการสาธารณะแก่ประชาชนในเขตท้องที่ของตน งานบริการสาธารณะนั้น ก็มีลักษณะคล้ายคลึงกับงานของเทศบาล สุขาภิบาล เพียงแต่แตกต่างกันในด้านขนาดของพื้นที่ และกิจการที่ดำเนินการเท่านั้น¹

การบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วย²

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร

2. สภากรุงเทพมหานคร

การจัดระเบียบราชการของกรุงเทพมหานคร ได้แบ่งส่วนราชการออกเป็นหน่วยงาน ดังนี้³

¹ถาวร เกียรติทับทิว, คำอธิบายกฎหมายปกครอง (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2532), หน้า 134.

²พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 9.

³พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 60

1. สำนักงานเลขานุการสภากรุงเทพมหานคร
2. สำนักงานเลขานุการผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
3. สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการกรุงเทพมหานคร
4. สำนักปลัดกรุงเทพมหานคร
5. สำนักหรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่งมีฐานะเป็นสำนัก
6. สำนักงานเขต

ในปัจจุบัน หน่วยงานของกรุงเทพมหานคร ที่รับผิดชอบงานด้านเทคนิค มี 2 หน่วยงาน คือ สำนักเทคนิคและสำนักงานเขต (งานเทคนิค) ซึ่งทั้ง 2 หน่วยงานมีอำนาจหน้าที่ลักษณะเช่นเดียวกัน คือ ดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร จะแตกต่างกันก็เพียงแต่บทบาทเท่านั้น กล่าวคือ สำนักงานเขตมีหน้าที่เป็นฝ่ายปฏิบัติการ (Line) เพียงอย่างเดียว ส่วนสำนักเทคนิคมีหน้าที่เป็นฝ่ายอำนวยการ (Staff) และจะร่วมเป็นฝ่ายปฏิบัติการ (Line) เมื่อได้รับการร้องขอจากสำนักงานเขต หรือผู้บริหารกรุงเทพมหานครสั่งการ โดยจะกล่าวถึงอำนาจหน้าที่ของทั้ง 2 หน่วยงาน ดังต่อไปนี้

1.1.1 สำนักเทคนิค

สำนักเทคนิค มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร^๕ โดยแบ่งส่วนราชการออกเป็น 4 ส่วน ดังนี้

1. สำนักงานเลขานุการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสารบรรณและธุรการทั่วไป การคลัง การบริหารงานบุคคล การสื่อสาร และการประชาสัมพันธ์

^๕ กรุงเทพมหานคร, คู่มือปฏิบัติราชการสำนักเทคนิค (กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ภาวีในการพิมพ์, 2533), หน้า 1.

^๖ กรุงเทพมหานคร, "ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่องการแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร," 31 ตุลาคม 2528.

2. กองวิชาการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการวางแผน การบังคับการ ให้เป็นไปตามข้อบัญญัติของกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กรุงเทพมหานคร งานนิติการ การรวบรวมสถิติข้อมูล การศึกษาวิเคราะห์ การติดตามประเมิน ผลงานตามแผน และของสำนักงานเขต

3. กองสอบสวนและคดี มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการสืบสวนสอบสวน การออกหมายเรียก หมายจับ หมายค้น การเปรียบเทียบปรับ การควบคุม การปล่อยชั่วคราว การกล่าวโทษ การบันทึกประจำวัน และการดำเนินคดีอาญา เกี่ยวกับการกระทำความผิดตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมาย

4. กองบังคับคดี มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการดำเนินคดีในส่วนแบ่ง เพื่อให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กรุงเทพมหานคร และดำเนินการเพื่อบังคับคดีดังกล่าว ตามคำสั่งพิพากษาของศาล⁶

ให้เจ้าหน้าที่เทศกิจ สังกัดสำนักเทศกิจที่เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม มาตรา 90 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ซึ่งได้แก่ รองผู้อำนวยการสำนักเทศกิจ เลขานุการสำนัก ผู้อำนวยการกองทุกกอง หัวหน้างาน ทุกงาน และข้าราชการที่ดำรงตำแหน่งนิติกร เจ้าหน้าที่ปกครอง พนักงานปกครองและ เจ้าหน้าที่ปกครอง⁷ ดำเนินการตามอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบตามที่กำหนดไว้ในประกาศ กรุงเทพมหานครว่าด้วยเรื่องการแบ่งส่วนราชการ ภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจ หน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการดำเนินคดี พ.ศ. 2528⁸

⁶ กรุงเทพมหานคร, คู่มือปฏิบัติการราชการสำนักเทศกิจ, หน้า 3.

⁷ กรุงเทพมหานคร, "คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 3601/2532 เรื่อง แต่งตั้ง ข้าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 90 วรรคหนึ่ง แห่ง พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528," 10 ตุลาคม 2532.

⁸ กรุงเทพมหานคร, "คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 2820/2529 เรื่อง กำหนดหน้าที่ และความรับผิดชอบของหน่วยงาน ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้ เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร," 10 ตุลาคม 2529.

ดังนั้นอำนาจหน้าที่ของสำนักเทคนิคที่สำคัญมีดังต่อไปนี้

1. การสำรวจศึกษา ค้นคว้า และประมวลข้อมูลสถิติวิเคราะห์ และจัดทำทะเบียนเกี่ยวกับกิจการเทคนิค
2. การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานด้านเทคนิค
3. การกำหนดแผนงานหลัก และโครงการต่อเนื่องกับงานเทคนิค เพื่อให้สำนักงานเขตและสำนักงานเขตสาขา ถือปฏิบัติ
4. การแก้ไข ยกร่างกฎหมาย ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร กฎ ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานด้านเทคนิค
5. การรวบรวม กฎหมาย ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร กฎ ระเบียบ คำสั่ง และประกาศที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของการปฏิบัติงานด้านเทคนิค
6. การวินิจฉัยปัญหาของกฎหมายที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานด้านเทคนิค แก่สำนักงานเขต และสำนักงานเขตสาขา
7. การวางระเบียบวิธีปฏิบัติข้อบังคับ เกี่ยวกับงานเทคนิค ให้สำนักงานเขต และสำนักงานเขตสาขาถือปฏิบัติ
8. การสืบสวน สอบสวน ออกหมายเรียก หมายจับ หมายค้น การเปรียบเทียบปรับ การควบคุม การปล่อยชั่วคราว การร้องทุกข์ การกล่าวโทษ ดำเนินคดีอาญา ตามที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร หรือปลัดกรุงเทพมหานครมอบหมาย และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง
9. การดำเนินคดีในส่วนแบ่ง เพื่อให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และดำเนินการเพื่อบังคับคดีดังกล่าว ตามคำสั่งคำนิมิตภาษาของศาล และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง
10. การแถลงข่าวเกี่ยวกับโครงการ และผลงานด้านเทคนิค เพื่อให้สื่อมวลชนและประชาชนทราบ
11. การประสานงานด้านเทคนิคกับหน่วยงาน และส่วนราชการของ กรุงเทพมหานคร เช่น กองงบประมาณ กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานเขต ฯลฯ และหน่วยงานภายนอก เช่น สำนักนายกรัฐมนตรี กระทรวงมหาดไทย กรมตำรวจ การเคหะแห่งชาติ การทางพิเศษแห่งประเทศไทย การรถไฟแห่งประเทศไทย และคณะกรรมการป้องกันอุบัติภัยแห่งชาติ ฯลฯ

12. การปฏิบัติหน้าที่ด้านการสื่อสารด้วยระบบวิทยุ และเป็นศูนย์กลางการซ่อมบำรุงรักษา และตรวจสภาพเครื่องมืออุปกรณ์สื่อสารต่าง ๆ

13. การให้ความช่วยเหลืองานภาคสนามแก่สำนักงานเขต หรือสำนักงานเขตสาขา ในกรณีที่สำนักงานเขต หรือสำนักงานเขตสาขาร้องขอ หรือผู้บริหารกรุงเทพมหานคร สั่งการ

1.1.2 สำนักงานเขต

สำนักงานเขต มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับงาน การปกครองท้องถิ่น การพัฒนาชุมชน การส่งเสริมอาชีพ การทะเบียน การโยธา การรักษาที่สาธารณะ การสาธารณสุข การจัดเก็บรายได้ การรักษาความสะอาด การดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา การควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา การดูแลและรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร หรือที่กฎหมายอื่นกำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ตามที่ได้รับมอบหมาย^๑

สำนักงานเขต มีส่วนราชการดังต่อไปนี้^{๑๐}

1. งานปกครอง
2. งานทะเบียน
3. งานโยธา
4. งานอนามัย
5. งานรายได้
6. งานรักษาความสะอาด

^๑กรุงเทพมหานคร, "ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการกรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 1)," 2 เมษายน 253๐.

^{๑๐}กรุงเทพมหานคร, "ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงานและการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร." 31 ตุลาคม 2528.

7. งานศึกษาธิการ
8. งานคลัง
9. งานเทศกิจ
10. โรงเรียนประถมศึกษา¹¹
11. งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน¹²

แต่ละส่วนราชการของสำนักงานเขต ก็มีอำนาจหน้าที่แตกต่างกันออกไปตามลักษณะของงาน งานปกครองมีหน้าที่เกี่ยวกับการปกครองท้องที่ งานทะเบียน ดูแลเกี่ยวกับการทะเบียน งานโยธา ดูแลเกี่ยวกับการโยธาและการรักษาที่สาธารณะ งานอนามัย ดูแลเกี่ยวกับการสาธารณสุข งานรายได้ ดูแลเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ งานรักษาความสะอาด ดูแลเกี่ยวกับการรักษาความสะอาด งานศึกษาธิการ มีหน้าที่เกี่ยวกับการควบคุมดูแลโรงเรียนประถมศึกษา งานคลัง ดูแลเกี่ยวกับด้านการเงิน งบประมาณ โรงเรียนประถมศึกษา ดำเนินการเกี่ยวกับการศึกษา งานส่งเสริมและพัฒนาชุมชน ดูแลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนการส่งเสริมอาชีพ ส่วนงานเทศกิจนั้นมีหน้าที่ ดูแล และรักษาการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร หรือกฎหมายอื่น ที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร

งานเทศกิจ จัดเป็นงานที่สำคัญงานหนึ่ง ของสำนักงานเขต มีหน้าที่ในการควบคุมดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมาย งานเทศกิจแบ่งส่วนราชการออกเป็น 2 หมวด ตามลักษณะของงาน ดังนี้

ศูนย์วิทยุทรัพยากร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

¹¹กรุงเทพมหานคร, "ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร," 31 ตุลาคม 2528.

¹²กรุงเทพมหานคร, "ประกาศกรุงเทพมหานคร เรื่อง การแบ่งส่วนราชการภายในหน่วยงาน และการกำหนดอำนาจหน้าที่ของส่วนราชการ กรุงเทพมหานคร (ฉบับที่ 4)," 26 ตุลาคม 2531.

1. หมวดคดีและธุรการ มีหน้าที่รับผิดชอบ เกี่ยวกับการสืบสวน การรายงานประจำวัน การเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับ การควบคุมผู้ต้องหา การนำเงิน ค่าปรับส่งงานรายได้ การจัดเวรเสมียนคดี เสมียนเปรียบเทียบปรับ และรับผิดชอบเกี่ยวกับการสารบรรณ และธุรการทั่วไป การเจ้าหน้าที่ การงบประมาณ การเงิน การบัญชีและพัสดุ การดูแล รักษาทรัพย์สินและยานพาหนะ การรับคำร้องเรียน การดูแลรักษา และการจำหน่าย ของกลาง การจัดทำสถิติรายงานต่าง ๆ และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

2. หมวดปฏิบัติการ มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับการหาข้อมูล เพื่อวางแผนปฏิบัติการ การจัดทำทะเบียนผู้ค้าหาบเร่-แผงลอย การชี้แจงประชาสัมพันธ์ การตรวจตรา กวดขัน และจับกุมผู้กระทำความผิดกฎหมาย ที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร การสืบสวน เพื่อดำเนินการจับกุม การประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง การดำเนินการเกี่ยวกับการร้องเรียน และปฏิบัติหน้าที่อื่นที่เกี่ยวข้อง

เจ้าหน้าที่เทคนิคของงานเทคนิคสำนักงานเขตที่ดำรงตำแหน่ง เจ้าหน้าที่พนักงานปกครอง พนักงานปกครอง และเจ้าหน้าที่ปกครอง โดยได้รับการแต่งตั้งเป็น พนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 90 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการ กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มีหน้าที่ในการควบคุม ดูแล และบังคับการให้เป็นไปตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ภายในขอบเขตเฉพาะในท้องที่ของสำนักงานเขตที่สังกัด¹³

นอกจากนี้แล้ว กรุงเทพมหานคร ยังได้มีคำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 4092/2528 เรื่อง แต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความ ในมาตรา 90 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ลงวันที่ 3 ธันวาคม พ.ศ. 2528 แต่งตั้งให้ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ของทุกสำนักงานเขต เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่สำหรับปฏิบัติหน้าที่รับผิดชอบ ควบคุม ดูแล และบังคับการให้เป็นไปตาม ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เฉพาะในท้องที่ของสำนักงานเขตที่สังกัด โดยแต่งตั้งเฉพาะผู้ที่ดำรงตำแหน่งต่อไปนี้

¹³ กรุงเทพมหานคร, "คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 2820/2529 เรื่อง กำหนด หน้าที่และความรับผิดชอบของหน่วยงานตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่น ที่กำหนด ให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร," 10 ตุลาคม 2529.

1. หัวหน้างานปกครอง
2. หัวหน้างานเทคนิค
3. หัวหน้างานโยธา
4. หัวหน้างานอนามัย
5. หัวหน้างานรักษาความสะอาด
6. ข้าราชการตั้งแต่ระดับ 5 ขึ้นไปของงานปกครอง งานโยธา

งานอนามัย และงานรักษาความสะอาด

ดังนั้น อำนาจหน้าที่ของงานเทคนิคที่สำคัญ สามารถแบ่งออกได้

3 ประการดังนี้

1. ควบคุมดูแลและบังคับการให้เป็นไปตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ซึ่งอำนาจหน้าที่ตามกฎหมาย และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครที่สำคัญ จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ เช่น การรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง การรักษาสุขภาพและอนามัย การรักษาความปลอดภัย ในด้านการก่อสร้าง การจัดเก็บรายได้ เป็นต้น

2. ติดต่oprะสานงานกับเจ้าพนักงานตำรวจ ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมดูแล และบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายดังกล่าว

3. การควบคุม ดูแล การจัดระเบียบหาบเร่-แผงลอย ร่วมกับ ตำรวจนครบาลท้องที่

1.2 ลักษณะของอำนาจ

อำนาจหน้าที่ในทางปกครองของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั้น พิจารณาได้จากลักษณะที่ปรากฏในกฎหมายที่จัดตั้งองค์การฝ่ายปกครองนั้น ๆ และกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้อง กรุงเทพมหานคร ในฐานะองค์การฝ่ายปกครองท้องถิ่น ลักษณะของอำนาจหน้าที่ ก็ต้องพิจารณาจากพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 และกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร¹⁴

¹⁴ถาวร เกียรติทับทิว, คำอธิบายกฎหมายปกครอง, หน้า 193.

การใช้อำนาจในฐานะตำรวจทางปกครองของกรุงเทพมหานครนั้น ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะใช้อำนาจตามพระราชบัญญัติต่าง ๆ และข้อบัญญัติ กรุงเทพมหานคร ในฐานะเป็นเจ้าของงานท้องถิ่น แต่ในทางปฏิบัติ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร จะมอบอำนาจในกิจการทางตำรวจปกครองให้กับผู้อำนวยการเขตหรือผู้ที่ได้รับมอบหมายให้ปฏิบัติราชการแทนในกิจการที่สำคัญ ๆ บางประเภท เพื่อเป็นการแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้ว่าราชการ กรุงเทพมหานคร และเพื่อให้การปฏิบัติงานดำเนินไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว และมี ประสิทธิภาพยิ่งขึ้น โดยมอบอำนาจให้ผู้อำนวยการเขตในเรื่องที่สำคัญดังต่อไปนี้¹⁵

1. มอบอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติควบคุม

อาคาร พ.ศ. 2522

1.1 การอนุญาตก่อสร้างอาคาร ตัดแปลงอาคาร รื้อถอนอาคาร และเคลื่อนย้ายอาคาร ตามมาตรา 21, 22, 23 และ 24 และการอนุญาตให้ต่ออายุใบอนุญาต ตามมาตรา 35 ทั้งนี้เฉพาะอาคารสูงไม่เกิน 4 ชั้น ประเภทที่พักอาศัย อาคารตึกแถว หอพัก แพลต อาคารชุด สำนักงาน ทาวน์เฮาส์ คอนโดมิเนียม ห้องแสดงสินค้าและอาคารพาณิชย์ ห้องแถวสูงไม่เกิน 2 ชั้น อาคารสัตว์เลี้ยง อาคารชั่วคราว สะพานไม้ หอถังเก็บน้ำ รั้ว เขื่อน ป้าย แผงลอย โถงเก็บของและถนน

1.2 การสั่งแก้ไขเปลี่ยนแปลงแผนผังบริเวณ แบบแปลน รายการประกอบแบบแปลน หรือรายการคำนวณตามมาตรา 27 และมาตรา 43 วรรคสอง ทั้งนี้เฉพาะอาคารที่ได้มอบอำนาจการอนุญาตตามข้อ 1.1

1.3 การสั่งระงับการก่อสร้างอาคาร ตัดแปลงอาคาร รื้อถอน อาคาร และเคลื่อนย้ายอาคาร การสั่งห้ามใช้อาคาร การสั่งให้แก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคาร และการสั่งให้รื้อถอนอาคารตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 40, 41, 42, 43 และมาตรา 46 โดยไม่จำกัดประเภทของอาคาร

¹⁵ กรุงเทพมหานคร, "คำสั่งกรุงเทพมหานคร ที่ 4084/2524 เรื่อง มอบอำนาจ ของผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ให้ข้าราชการกรุงเทพมหานครปฏิบัติราชการแทน," 12 พฤศจิกายน 2524.

1.4 การปฏิบัติการเพื่อให้มีการรื้อถอนอาคารที่บัญญัติไว้ใน
มาตรา 41 วรรคสอง มาตรา 42 วรรคสาม วรรคสี่ และวรรคห้า มาตรา 43 วรรคสาม
และมาตรา 46 วรรคสองจนเสร็จการโดยไม่จำกัดประเภทของอาคาร

1.5 การรับทราบการบอกเลิกตัวผู้ควบคุมงาน หรือบอกเลิกการ
เป็นผู้ควบคุมงานตาม มาตรา 30 ทั้งนี้เฉพาะอาคารที่ได้รับมอบอำนาจการอนุญาตตามข้อ 1.1

2. มอบอำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามพระราชบัญญัติควบคุม
การโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง(ฉบับที่ 4) พ.ศ.2493

การสั่งให้ลดเสียงให้หยุดโฆษณาตามมาตรา 6 การออกใบอนุญาต
การลงนามในใบอนุญาต ให้ทำการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียงด้วยกำลังไฟฟ้า ตามความ
ในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง พ.ศ. 2493 และ
ประกาศสำนักคณะรัฐมนตรี และกระทรวงมหาดไทย เรื่องแต่งตั้งพนักงานเจ้าหน้าที่ตาม
พระราชบัญญัติควบคุมการโฆษณาโดยใช้เครื่องขยายเสียง (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2493

3. มอบอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข
พ.ศ. 2484

3.1 การออกคำสั่งระงับเหตุรำคาญ คำสั่งป้องกันเหตุรำคาญ
และการระงับเหตุรำคาญตามความในมาตรา 20 และ 22 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข
พ.ศ. 2484

3.2 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอนและการลงนามใน
ใบอนุญาตให้ตั้ง หรือใช้สถานที่แห่งใดแห่งหนึ่งเป็นที่รับจ้างแต่งผม หรือใบอนุญาตให้เป็นผู้รับจ้าง
แต่งผม ตามความในข้อ 4, 10, 19 และ 20 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุม
การแต่งผม พ.ศ. 2518

3.3 การอนุญาต การผ่อนผัน การเพิกถอนและการลงนามใน
ใบอนุญาตให้จัดตั้งตลาดเอกชน ตามความในข้อ 5, 6, 11, 12 และ 24 แห่งข้อบัญญัติ
กรุงเทพมหานคร เรื่องตลาดเอกชน พ.ศ. 2518 และการอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอน
และการลงนามในใบอนุญาต ให้ผู้เช่าขายของในตลาดเอกชนตามความในข้อ 15, 24 และ 25
แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ตลาดเอกชน พ.ศ. 2518

3.4 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอนและการลงนามในใบอนุญาตให้ผู้เข้าขายของในตลาดสาธารณะ ตามความในข้อ 5, 14, 16 และ 17 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องตลาดสาธารณะ พ.ศ. 2519

3.5 การอนุญาต การผ่อนผัน การสั่งพัก การเพิกถอน และการลงนามในใบอนุญาตจัดตั้งแผงลอย ในถนนสาธารณะ หรือที่สาธารณะ ตามความในข้อ 6, 10, 14, 16, 17 และ 18 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมแผงลอย พ.ศ. 2519

3.6 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอนและการลงนามในใบอนุญาตให้การเร่ขายตามความในข้อ 6, 7, 13, 15 และ 16 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมผู้เร่ขาย พ.ศ. 2519

3.7 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอนและการลงนามในใบอนุญาตให้ตั้งหรือใช้สถานที่เอกชนแห่งหนึ่งแห่งใดเป็นที่ขายอาหารหรือน้ำแข็ง หรือทำประกอบปรุงเสสมอาหารหรือน้ำแข็งตามความในข้อ 5, 8, 18 และ 19 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการค้าอาหารหรือน้ำแข็งในสถานที่เอกชน พ.ศ. 2518

3.8 การสั่งพัก การเพิกถอน และการลงนามในใบอนุญาตให้จัดตั้งหรือใช้สถานที่แห่งใดเป็นสุสานและฌาปนสถาน การสั่งพัก การเพิกถอน และการลงนามในใบอนุญาต ผู้จัดการสุสานและฌาปนสถานตามความในข้อ 4, 15 และ 17 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2521

3.9 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอน และการลงนามในใบอนุญาตให้ประกอบการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ ตามความในข้อ 5, 7 และ 12 แห่งข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจ หรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ พ.ศ. 2519

3.10 การอนุญาต การสั่งพัก การเพิกถอน การลงนามในใบอนุญาตให้ตั้งหรือใช้สถานที่เอกชนแห่งหนึ่งแห่งใด เป็นที่สำหรับทำน้ำแข็งเพื่อการค้า ตามความในข้อ 5 และ 12 แห่งเทศบัญญัติของเทศบาลนครกรุงเทพ เรื่องควบคุมการทำน้ำแข็งเพื่อการค้า พ.ศ. 2487 และตามความในข้อ 3 แห่งเทศบัญญัติของเทศบาลนครกรุงเทพ เรื่องควบคุมการทำน้ำแข็งเพื่อการค้า (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2496 และตามความในข้อ 4, 11 และ 12 แห่งเทศบัญญัติของเทศบาลนครธนบุรี เรื่องควบคุมการทำน้ำแข็งเพื่อการค้า

พ.ศ. 2487 และเทศบัญญัติของเทศบาลนครธนบุรี เรื่องควบคุมการทำน้ำแข็งเพื่อการค้าแก้ไข
เพิ่มเติม (ฉบับที่ 1) พ.ศ. 2495

4. มอบอำนาจของเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามพระราชบัญญัติ-
รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.1 ควบคุมดูแลให้ผู้ครอบครองอาคารชั้นเดียว หรือชั้นล่างของ
ตึกแถว ห้องแถว ห้างร้าน สำนักงานธุรกิจ โรงงาน โรงมหรสพ โรงแรม หรือภัตตาคาร
รักษาความสะอาด ทางเท้าถาวรหน้าอาคารนั้น ๆ และออกหนังสือคำเตือน ตามมาตรา 4
แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. 2503

4.2 ควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดอาบน้ำ หรือซักผ้าบนถนน หรือสถานที่
สาธารณะ ซึ่งมีได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือในแม่น้ำลำคลอง หรือที่ใด ๆ ภายในบริเวณที่
เจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ติดตั้งหรือแขวนประกาศระงับห้ามไว้ และการลงนามในประกาศห้ามตาม
มาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง
พ.ศ. 2503

4.3 การอนุญาตและการออกใบอนุญาต ให้ทำการโฆษณาแก่
ประชาชนด้วยการปิดแผ่นประกาศ หรือทำให้ปรากฏด้วยประการใด ๆ ซึ่งมีข้อความหรือภาพลง
ณ ที่ใด ๆ ในที่สาธารณะ หรือที่ รั้ว กำแพง ผนังอาคาร หรือต้นไม้ต้นที่ติดกับที่สาธารณะ
หรือด้วยการทิ้ง หรือโปรยแผ่นประกาศใด ๆ ตามมาตรา 6 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาด
และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.4 ควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วย
ประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ ลงบนถนน ตามมาตรา 7 แห่งพระราชบัญญัติ
รักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.5 ควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดขีด เขียน หรือทำให้ปรากฏด้วย
ประการใด ๆ ซึ่งข้อความ ภาพ หรือรูปรอยใด ๆ โดยมีบังครว ลงที่รั้ว กำแพง ผนัง อาคาร
ต้นไม้ หรือสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะหรือมองเห็นได้จากที่สาธารณะ ตามมาตรา 8 แห่ง
พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.6 ควบคุมดูแลมิให้ผู้ใดโดยมีบังครว ติดตั้ง ตาก วางหรือ
แขวนสิ่งใด ๆ ในที่สาธารณะ หรือติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งใด ๆ ณ ที่เห็นได้จากที่

สาธารณะด้วยวิธีอันไม่สมควร ทำให้เป็นที่ไม่เรียบร้อย น่ารังเกียจ ตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.7 ความคุมดูแลมิให้ผู้ใดซึ่งเป็นผู้ครอบครองอาคารหรือที่ดินที่เห็นได้จากที่สาธารณะ ปลอ่ยให้พืช ต้นไม้ หรือหญ้าขึ้นรกรุงรัง และออกหนังสือคำเตือนตาม มาตรา 10 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.8 สั่งให้ซ่อมแซมหรือถอนอาคารชำรุดทรุดโทรม หรืออยู่ในสภาพ อันเป็นที่น่ารังเกียจ และ ไม่อาจแก้ไขได้ ตามความในมาตรา 11, 12 และปฏิบัติการตามความ ในมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของ บ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.9 ความคุมดูแลมิให้มีการเล่นกีฬาบางชนิดในถนน หรือที่ สาธารณะ ซึ่งมีได้จัดไว้เพื่อการนั้น ๆ และลงนามในประกาศห้ามตามมาตรา 14 แห่ง พระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.10 ความคุมดูแลมิให้มีการทิ้งสิ่งใด ๆ ลงบนถนน แม่น้ำ ลำคลอง หรือที่สาธารณะ หรือควบคุมการปฏิบัติอื่นใดที่ฝ่าฝืนกฎหมาย ตามมาตรา 16 และ ลงนามในประกาศห้ามตามมาตรา 16 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็น ระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.11 ความคุมดูแลมิให้ผู้ใดถ่ายอุจจาระ หรือปัสสาวะลงบนถนน หรือ ณ ที่ใด ๆ ในสถานสาธารณะ หรือที่ซึ่งเห็นได้จากถนน หรือสถานสาธารณะ ซึ่ง เจ้าพนักงานท้องถิ่นมิได้จัดไว้เพื่อการนั้น หรือลงในแม่น้ำลำคลอง ภายใบบริเวณที่ได้ติดตั้ง หรือแขวนประกาศระบู้ห้ามไว้ และลงนามในประกาศห้ามตามมาตรา 17 แห่งพระราชบัญญัติ รักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

4.12 การลงนามในประกาศกำหนดเวลาห้ามเข้า หรือคงอยู่ใน สถานสาธารณะ ตามมาตรา 20 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบ เรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503

5. มอบอำนาจเกี่ยวกับการกระทำการในที่สาธารณะ

5.1 การอนุญาตทำการต่าง ๆ ในที่สาธารณะตามระเบียบ เทศบาลนครหลวง ว่าด้วยการขออนุญาตทำการต่าง ๆ ในที่สาธารณะ พ.ศ. 2515

5.2 การอนุญาตตามระเบียบกรุงเทพมหานคร เรื่องการ
ขออนุญาตตั้งเต็นท์ บนทางเดินเท้าสาธารณะ เนื่องการเผยแพร่และจำหน่ายผลิตภัณฑ์ของ
หน่วยราชการ หรือองค์การรัฐบาลและรัฐวิสาหกิจ พ.ศ. 2517

5.3 การอนุญาตซ่อมหรือสร้างทางเท้า ฝังท่อระบายน้ำ หรือ
สร้างสะพานชั่วคราวตามระเบียบกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตซ่อมหรือสร้างทางเท้า
ฝังท่อ ระบายน้ำ และสร้างสะพานชั่วคราว พ.ศ. 2518 และระเบียบกรุงเทพมหานครว่า
ด้วยการขออนุญาตซ่อมหรือสร้างทางเท้า ฝังท่อระบายน้ำ และสร้างสะพานชั่วคราว (ฉบับที่ 2)
พ.ศ. 2520

5.4 การอนุญาตตัดคั่นเห็นทางเท้า ในที่สาธารณะ ตามระเบียบ
กรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการขออนุญาตตัดคั่นเห็นทางเท้าในที่สาธารณะ พ.ศ. 2520

การกระทำของกรุงเทพมหานคร เพื่อที่จะให้บรรลุเป้าหมายของ
อำนาจหน้าที่ ของกรุงเทพมหานครนั้น แบ่งออกได้เป็น 4 ลักษณะใหญ่ ๆ ได้แก่¹⁵

1. การวางกฎข้อบังคับทั่วไป
2. การออกคำสั่งวินิจฉัย
3. การทำสัญญา
4. การปฏิบัติกร

1.2.1 การวางกฎข้อบังคับทั่วไป เป็นลักษณะของอำนาจที่มีเจตนากำหนด
ความสัมพันธ์ทางสิทธิหน้าที่ระหว่างกรุงเทพมหานครกับบุคคลทั่วไป อันเป็นการแสดง เจตนา
ฝ่ายเดียวภายในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดหรืออนุญาตให้กระทำได้ ได้แก่ การตราข้อบัญญัติ
กรุงเทพมหานคร ซึ่งกระทำได้สองลักษณะ คือ การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครภายใต้บังคับ
กฎหมายระเบียบบริหารกรุงเทพมหานคร และการตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร...ภายใต้บังคับ
กฎหมายอื่น¹⁷

¹⁵พรชัย รัศมีแพทย์, "การปกครองตนเองของนครหลวงกรุงเทพมหานคร :
ศึกษารณินิติสัมพันธ์กับองค์การปกครองส่วนกลาง" (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทนิติศาสตร
มหาวิทาลัยธรรมศาสตร์, 2530), หน้า 98.

¹⁷ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 97

1. การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครภายใต้บังคับกฎหมาย

ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร ได้แก่ การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เพื่อปฏิบัติการให้เป็นไปตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินกิจการพาณิชย์ของกรุงเทพมหานคร เพื่อดำเนินการด้านการคลัง การงบประมาณ การเงิน การทรัพย์สิน การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน การจ้างและการพัสดุ เช่น การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องเงินบำรุงศูนย์เยาวชนและส่งเสริมการกีฬา พ.ศ. 2529 เพื่อดำเนินการด้านส่งเสริมกีฬา การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อย และการอนามัย ในโรงพยาบาลศูนย์ และรถประจำทาง พ.ศ. 2519 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องการรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2523, (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2532 เพื่อดำเนินการด้านการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในเขตกรุงเทพมหานคร

2. การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครภายใต้บังคับกฎหมายอื่น

ได้แก่ การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ตามที่กฎหมายอื่นได้ให้อำนาจหน้าที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานครในการตราข้อบัญญัติได้ เพื่อดำเนินกิจการต่าง ๆ ดังนี้

1. เพื่อควบคุมตลาดเอ็กซน และตลาดสาธารณะ ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องตลาดเอ็กซน พ.ศ. 2518 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องตลาดสาธารณะ พ.ศ. 2519 ซึ่งออกตามความในมาตรา 46 และมาตรา 44 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484

2. เพื่อควบคุมสุสานและฌาปนสถาน ได้แก่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2521 ซึ่งออกตามความในมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมสุสานและฌาปนสถาน พ.ศ. 2481

3. เพื่อดำเนินการด้านสาธารณสุข ได้แก่ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการค้าอาหาร หรือเ้าแข็งในสถานที่เอ็กซน พ.ศ. 2518 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการแต่งผม พ.ศ. 2518 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมแผงลอย พ.ศ. 2519 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมผู้เร่ขาย พ.ศ. 2521 ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการค้าซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2526 ซึ่งออกตามความในมาตรา 6 มาตรา 31 มาตรา 47 มาตรา 49 และมาตรา 50 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484

4. เพื่อควบคุมการเลี้ยงสัตว์ ได้แก่

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการค้า ซึ่งเป็นที่รังเกียจหรืออาจเป็นอันตรายแก่สุขภาพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2526 ซึ่งในข้อ 4 ได้กำหนดการค้าซึ่งต้องควบคุม เช่น การเลี้ยงม้า โค กระบือ การเลี้ยงสุกร การเลี้ยงแพะ แกะ การเลี้ยงห่าน เป็ด ไก่ รวมทั้งการเลี้ยงสัตว์เพื่อรีดเอานม ซึ่งออกตามความในมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484

5. เพื่อควบคุมการจอดรถ ได้แก่ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ว่าด้วยการจัดระเบียบการจอดรถยนต์ พ.ศ. 2516, (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2517, (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2520, (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2521 และ (ฉบับที่ 5) พ.ศ. 2524 ซึ่งออกตามความในมาตรา 4 แห่งพระราชบัญญัติจัดระเบียบการจอดรถยนต์ในเขตเทศบาลและสุขาภิบาล พ.ศ. 2503

6. เพื่อควบคุมการก่อสร้างอาคาร ได้แก่

ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2522 และ ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง อาคารจอดรถยนต์ พ.ศ. 2521 ซึ่งออกตามความในมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมการก่อสร้างอาคาร พ.ศ. 2479

อนึ่ง การตราข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครเหล่านี้ กรุงเทพมหานคร จะกำหนดโทษ ผู้ละเมิดข้อบัญญัติไว้ด้วยก็ได้ แต่ห้ามกำหนดโทษจำคุกเกิน หกเดือน และหรือปรับเกินหนึ่งหมื่นบาท¹⁰

1.2.2 การออกคำสั่ง คำวินิจฉัย เป็นการกระทำที่มีเจตนากำหนดความสัมพันธ์ทางสิทธิ หน้าที่ระหว่างกรุงเทพมหานครกับบุคคลใดบุคคลหนึ่ง โดยเฉพาะเจาะจงอันเป็นการแสดงเจตนาฝ่ายเดียวในขอบเขตที่กฎหมายกำหนดหรืออนุญาตให้กระทำได้ คำสั่งนี้มีผลในทางกฎหมาย หากฝ่าฝืนจะต้องได้รับโทษตามบทบัญญัติของกฎหมาย การออกคำสั่งคำวินิจฉัยมีมากมายหลายประการ เช่น

ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ในกรณีที่มีการฝ่าฝืน โดยก่อสร้างอาคาร ตัดแปลงอาคาร รื้อถอนอาคาร เคลื่อนย้ายอาคารโดยไม่ได้รับอนุญาตกรณี

¹⁰ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 97

เช่นนี้ ก็มีอำนาจที่จะออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร ผู้ดำเนินการหรือผู้ควบคุมงานระงับการกระทำนั้นได้ และในกรณีที่อาคารนั้นอาจเป็นอันตรายต่อสุขภาพ ชีวิต ร่างกาย หรือทรัพย์สินเช่นนี้ก็มีอำนาจในการสั่งห้ามมิให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคารใช้หรือยินยอมให้บุคคลใดใช้อาคารนั้นทั้งหมด หรือบางส่วนก็ได้ ผู้ที่ฝ่าฝืนไม่ปฏิบัติตามคำสั่งดังกล่าว ก็จะได้รับโทษปรับไม่เกินหนึ่งหมื่นบาท หรือปรับวันละห้าร้อยบาทตลอดเวลาที่ยังฝ่าฝืนอยู่¹⁹

ในกรณีที่มีการก่อสร้างอาคาร การดัดแปลงอาคาร การรื้อถอนอาคาร หรือการเคลื่อนย้ายอาคาร ได้กระทำขึ้นโดยไม่ได้รับอนุญาต แต่การกระทำดังกล่าวไม่ขัดต่อกฎกระทรวง ที่ออกตามความในพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 หรือขัดต่อกฎกระทรวง แต่ยังสามารถเปลี่ยนแปลงและแก้ไขได้ ก็มีอำนาจที่จะสั่งให้เจ้าของอาคารมายื่นคำขอรับใบอนุญาตได้ หรือจะสั่งให้เจ้าของอาคารหรือผู้ดำเนินการไปดำเนินการแก้ไขเปลี่ยนแปลงอาคารนั้นให้ถูกต้องได้²⁰

ตามพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 ได้แก่ การออกคำสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของอาคาร หรือผู้ครอบครองอาคาร จัดการย้าย แก้ไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อถอนสิ่งซึ่งไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะทั้งหมด หรือบางส่วน หรือจะสั่งให้ทำการปลูกสร้าง หรือจัดการอย่างอื่นตามความจำเป็น เพื่อให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ โดยกำหนดเวลาให้ตามสมควรได้ในกรณีเมื่อมีอาคาร หรือส่วนของอาคารใด ๆ หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด ซึ่งต่อเนื่องกับอาคารที่ใช้เป็นที่พำนักไม่ถูกต้องด้วยสุขลักษณะ อันควรจะเป็นที่คนอาศัย และมีความเห็นว่าจำเป็นต้องแก้ไข หรือเปลี่ยนแปลง ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ²¹

การสั่งเป็นหนังสือให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร สร้างล้อม หรือเพิ่มล้อมชนิดใดขึ้น หรือให้เปลี่ยนแปลงล้อมชนิดใดที่มีอยู่แล้ว ให้ถูกต้องตามสุขลักษณะ²²

การออกคำสั่งเป็นหนังสือ เมื่อมีเหตุรำคาญเกิดขึ้น โดยส่งคำสั่งไปยังบุคคล ซึ่งเป็นผู้กระทำ หรือละเลย หรือปล่อยให้เหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้น หรือเป็นอยู่ต่อไป โดยให้

¹⁹ ดูพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 40, 41 และ 65

²⁰ ดูพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 43

²¹ ดูพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 13

²² ดูพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 16

ระงับเหตุรำคาญนั้นเสียภายในเวลาอันสมควร โดยระบุไว้ในคำสั่ง และถ้าเห็นสมควรจะให้ทำการสิ่งใดโดยวิธีใดตามจำเป็นเพื่อความประสงค์นั้นก็ให้ส่งไปในคำสั่งนั้นด้วย ทั้งยังมีอำนาจสั่งให้จัดการตามที่จำเป็นเพื่อป้องกันมิให้เหตุรำคาญนั้นเกิดขึ้นอีกด้วยก็ได้²³

ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ให้ถือว่าผู้ครอบครองอาคารชั้นเดียวหรือชั้นล่างของตึกแถว ห้องแถว ห้าง ร้าน สำนักงานธุรกิจ โรงงาน โรงมหรสพ โรงแรมหรือภัตตาคาร มีหน้าที่ช่วยเหลือเจ้าพนักงานท้องถิ่นในการดูแลรักษาความสะอาดทางเท้าถาวร หน้าอาคารของตน ดังนั้น ถ้าละเลยไม่กระทำการตามที่กล่าวมานี้ กรุงเทพมหานครโดยเจ้าพนักงานท้องถิ่น ก็มีอำนาจในการออกคำสั่งให้เจ้าของ หรือผู้ครอบครองอาคาร จัดทำให้นหน้าอาคารของตนสะอาดเรียบร้อยภายในเวลาที่กำหนดได้²⁴

นอกจากนี้แล้ว การสั่งเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ก็เป็นอำนาจกระทำการของกรุงเทพมหานคร ในลักษณะของการออกคำสั่ง คำวินิจฉัยเหมือนกัน

1.2.3 การทำสัญญา เป็นการกระทำที่กรุงเทพมหานครกับบุคคลอื่น ซึ่งอาจเป็นนิติบุคคลตามกฎหมายมหาชน หรือนิติบุคคลตามกฎหมายเอกชน แสดงเจตนาร่วมกัน มีความผูกพันกันตามผลของกฎหมายที่ได้ให้อำนาจกรุงเทพมหานคร กระทำการไว้ เช่น การทำสัญญากู้เงินจากกระทรวง ทบวง กรม องค์กรหรือนิติบุคคลต่าง ๆ การทำสัญญากู้เงินจากต่างประเทศ องค์กรต่างประเทศ หรือองค์กรระหว่างประเทศ²⁵ การทำสัญญาซื้อวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อนำมาใช้ในราชการ การทำสัญญาร่วมกับบุคคลอื่น โดยก่อตั้งบริษัท หรือถือหุ้นใน

²³ดูพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 20

²⁴ดูพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 มาตรา 4

²⁵ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 117(8), (11)

บริษัท²⁶ การทำสัญญาดำเนินการร่วมกับส่วนราชการ หน่วยงานของรัฐ รัฐวิสาหกิจ หรือราชการ ส่วนท้องถิ่นอื่น เพื่อจัดตั้งองค์การที่เรียกว่า สหการ²⁷ การทำสัญญาจ้างเอกชนดำเนินการ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร²⁸

1.2.4 การปฏิบัติการ เป็นการกระทำที่กรุงเทพมหานคร ใช้กำลังทาง กายภาพ กระทำการตามกฎหมาย กฎข้อบังคับ คำวินิจฉัย หรือสัญญาต่าง ๆ เช่น การจับกุม ผู้กระทำผิด ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร²⁹ การยึดและขายทอดตลาดทรัพย์สินของผู้รับผิดชอบเสีย ภาษีอากร³⁰ การเข้าระงับเหตุรำคาญ และการจัดการตามความจำเป็นเพื่อป้องกันมิให้มี เหตุรำคาญเกิดขึ้นอีก³¹ การปิดกั้น หรือห้ามมิให้ใช้น้ำในบ่อ หรือแหล่งน้ำ ซึ่งน่าจะเป็น อันตรายแก่สุขภาพ³² การเข้าไปจัดทำความสะอาดเรียบร้อยภายในอาคารหรือที่ดิน³³ การเข้าไปดำเนินการซ่อมแซมอาคารให้เรียบร้อย³⁴ การรื้อถอนอาคารที่ชำรุดทรุดโทรม หรืออยู่ในสภาพอันเป็นที่น่ารังเกียจและไม่อาจแก้ไขได้³⁵ การรื้อถอนอาคารที่กระทำการโดย

²⁶ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 94

²⁷ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 95

²⁸ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 96

²⁹ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 90

³⁰ ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 115

³¹ ดูพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 22

³² ดูพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 มาตรา 34

³³ ดูพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 มาตรา 10

³⁴ ดูพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 มาตรา 11

³⁵ ดูพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 มาตรา 13 และมาตรา 13

ไม่ได้รับอนุญาตตามคำสั่งศาล^{๓๖} การกวาดและเก็บขยะมูลฝอย การปลูกและดูแลรักษาต้นไม้ในที่สาธารณะและการทำสวนหย่อม การสร้างและซ่อมแซมสถานพักผ่อนหย่อนใจ การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย การฉีดวัคซีนป้องกันโรค และการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการรักษาสุขภาพอนามัย การฝึกอาชีพให้แก่ประชาชนทั่วไป การจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษา การก่อสร้างซ่อมแซมถนนหนทาง การผลิตและจำหน่ายปุ๋ย การติดตั้งสัญญาณ และเครื่องหมายจราจร การจัดการแข่งขันกีฬา การลอกคูคลอง และการทำความสะอาดท่อน้ำ เป็นต้น

จากที่กล่าวมาแล้วนี้ เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ในส่วนที่เกี่ยวกับตำรวจทางปกครอง คือเป็นอำนาจหน้าที่ตามกฎหมายต่าง ๆ ที่บัญญัติขึ้น เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และศีลธรรมอันดีของประชาชน และเพื่อสนองความต้องการของประชาชน ให้ได้รับความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต ดังนั้นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในฐานะตำรวจทางปกครองนั้น ต้องมีอำนาจหน้าที่พิเศษบางประการ แตกต่างไปจากอำนาจของเอกชน ในอันที่จะดำเนินกิจกรรม หรือปฏิบัติการกิจที่ได้มอบหมาย ให้ดำเนินไปด้วยความสะดวกรวดเร็ว อันจะก่อให้เกิดความสงบสุข และความเป็นระเบียบเรียบร้อยในสังคม

2. อำนาจหน้าที่เจ้าหน้าที่เทศกิจในฐานะผู้บังคับการให้ เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง

เจ้าหน้าที่ขององค์การฝ่ายปกครอง จัดว่าเป็นส่วนหนึ่งที่สำคัญของฝ่ายปกครอง หรือองค์การฝ่ายปกครอง เพราะกิจการทั้งหลายที่อยู่ในความอำนวยการ หรือในความควบคุม นั้นจะสำเร็จเป็นผลได้หรือไม่ ย่อมขึ้นอยู่กับเจ้าหน้าที่ขององค์การฝ่ายปกครองเป็นสำคัญ หากเจ้าหน้าที่ของฝ่ายปกครองปฏิบัติหน้าที่ตามวัตถุประสงค์ขององค์การฝ่ายปกครองโดยชอบ กิจการบริการสาธารณะย่อมเป็นผลสำเร็จด้วยดี หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการจัดตั้งองค์การฝ่ายปกครอง ผลเสียย่อมตกอยู่กับผู้รับบริการสาธารณะ^{๓๗}

^{๓๖} ดูพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 มาตรา 42

^{๓๗} ถาวร เกียรติทับทิว, คำอธิบายกฎหมายปกครอง, หน้า 168.

2.1 เจ้าหน้าที่เทคนิคในฐานะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง หมายถึง เจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งปวง ซึ่งมีอำนาจหน้าที่จัดทำบริการสาธารณะ อันมีลักษณะเป็นราชการบริหารทั้งที่สังกัดราชการบริหารส่วนกลาง (กระทรวง ทบวง กรม และทบวงการเมืองส่วนกลาง) ราชการบริหารส่วนภูมิภาค (จังหวัด อำเภอ กิ่งอำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน) และราชการบริหารส่วนท้องถิ่น (เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และองค์การส่วนท้องถิ่นอื่น ๆ) ความหมายดังกล่าวจึงทำให้เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง มีความหมายกว้างกว่าความหมายที่คนทั่วไปเข้าใจว่า หมายถึงแต่เฉพาะเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของกระทรวงมหาดไทย เช่น ผู้ว่าราชการจังหวัด และนายอำเภอ ส่วนเจ้าหน้าที่ของกระทรวงอื่น ๆ ไม่ใช่เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ซึ่งเป็นความเข้าใจที่ผิด^{๓๓}

เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองไม่ได้หมายความรวมถึงเจ้าหน้าที่ดังต่อไปนี้

1. เจ้าหน้าที่ของเอกชน ที่มีส่วนร่วมในการจัดทำบริการสาธารณะ
2. เจ้าหน้าที่ของรัฐวิสาหกิจที่จัดทำบริการสาธารณะ
3. เจ้าหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติ ซึ่งหมายถึงสมาชิกสภานิติบัญญัติ^{๓๔}
4. เจ้าหน้าที่ของฝ่ายตุลาการ ซึ่งหมายถึง ผู้พิพากษาเท่านั้น ไม่รวมถึงเจ้าพนักงานของศาลที่ไม่ใช่ตุลาการ เช่น จำคุก หรือพนักงานผู้มีหน้าที่ช่วยจำคุก เป็นต้น^{๓๕}

ถึงเจ้าพนักงานของศาลที่ไม่ใช่ตุลาการ เช่น จำคุก หรือพนักงานผู้มีหน้าที่ช่วยจำคุก เป็นต้น^{๓๕}

^{๓๓} ประยูร กาญจนกุล, คำบรรยายกฎหมายปกครอง (กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533), หน้า 19.

^{๓๔} เจ้าหน้าที่ของฝ่ายนิติบัญญัติอื่น ๆ ที่สังกัดกับสำนักงานเลขาธิการรัฐสภา น่าจะเป็นเจ้าพนักงานทางฝ่ายบริหารมากกว่าทางฝ่ายนิติบัญญัติ เพราะจัดอยู่ในฝ่ายข้าราชการประจำ และอนุโลมกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการบริหารของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองอื่น ๆ มาใช้บังคับ

โปรดดู จิตติ ตึงคภักดิ์, คำอธิบายประมวลกฎหมายอาญาภาค 2 ตอนที่ 1 (กรุงเทพมหานคร : แสงทองการพิมพ์, 2518), หน้า 1169.

^{๓๕} คำวินิจฉัยฎีกาที่ 292/2458 และคำวินิจฉัยฎีกาที่ 385/2460.

จากความหมายข้างต้น จึงพอสรุปได้ว่า เจ้าหน้าที่ของรัฐทุกประเภท ที่สังกัดทุกกระทรวง ทบวง กรม หรือส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น และมีฐานะเทียบเท่ากรม ตลอดจนองค์การฝ่ายปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ล้วนเป็นเจ้าหน้าที่ของฝ่ายปกครองทั้งสิ้น

เจ้าหน้าที่เทศกิจ เป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองของราชการบริหาร ส่วนท้องถิ่น คือกรุงเทพมหานคร สำหรับปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ ตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของ กรุงเทพมหานคร เจ้าหน้าที่เทศกิจจะมีฐานะเป็นเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครองนั้น จะต้องเป็นข้าราชการ กรุงเทพมหานคร ที่ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร แต่งตั้งให้เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528

2.2 ลักษณะการบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง

คำสั่งทางปกครอง หมายถึง การสั่งการใด ๆ ในทางบริหาร ตามที่กฎหมายให้อำนาจไว้ เป็นการออกคำสั่งที่มีลักษณะ เป็นการบังคับฝ่ายเดียว เป็นอำนาจพิเศษของฝ่ายปกครองซึ่งมีวิธีการออกคำสั่ง ที่มีลักษณะเป็นการบังคับฝ่ายเดียว เป็นอำนาจพิเศษของฝ่ายปกครองซึ่งมีวิธีการบังคับอย่างที่ไม่เอกชนไม่อาจจะใช้ได้ ทั้งนี้เพราะฝ่ายปกครองสามารถใช้อำนาจในทางปกครองซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของอำนาจบริหาร เพื่อดำเนินการตามอำนาจหน้าที่ได้ การมีคำสั่งทางปกครองก็เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อย และประโยชน์ส่วนรวมของประชาชน เพื่อให้ประชาชนดำรงชีวิตอยู่โดยสวัสดิภาพและรักษาไว้ซึ่งความปลอดภัยของสาธารณชน⁴¹

คำสั่งทางปกครอง ที่ออกโดยผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร ในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่น เช่น การออกคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่นเพื่อให้บรรลุป่าหมายของกิจการด้านรักษาสุขภาพอนามัย⁴² การออกคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น เพื่อให้บรรลุป่าหมายของ

⁴¹ ประยูร กาญจนกุล, คำบรรยายกฎหมายปกครอง, หน้า 53.

⁴² เช่นคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น ตามคำแนะนำของเจ้าพนักงานสาธารณสุขให้ย้าย แก้วไข เปลี่ยนแปลง หรือรื้อสิ่งซึ่งไม่ต้องด้วยสุขลักษณะทั้งหมด หรือบางส่วนตามมาตรา 13 (1) แห่งพระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 เป็นต้น

กิจการควบคุมอาคารเพื่อความปลอดภัยแก่สุขภาพ ชีวิต และทรัพย์สิน⁴³ คำสั่งเปรียบเทียบ ปรับผู้กระทำผิด ตามพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง บ้านเมือง พ.ศ. 2503 เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของกิจการรักษาความสะอาด และความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง⁴⁴ การออกใบอนุญาต หรือถอนใบอนุญาต ให้จอดเรือเพื่อป้องกันการใช้น้ำลำคลอง เป็นที่พักอาศัยโดยไม่เคลื่อนย้ายเป็นแรมปี ทำให้แม่น้ำลำคลอง สกปรก เป็นอันตรายต่อสุขภาพอนามัยของประชาชน⁴⁵ ซึ่งการออกคำสั่งทางปกครองดังกล่าวนี้ ก็เพื่อมุ่งให้บรรลุเป้าหมายของกิจการด้านความปลอดภัย และสุขภาพอนามัยของประชาชน โดยส่วนรวม

การบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองนั้น เป็นอำนาจทั่วไปของเจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง ในอันที่จะบังคับการใด ๆ ภายในขอบอำนาจให้เป็นไปตามกฎหมาย ฝ่ายปกครองมีอำนาจที่จะดำเนินการบังคับการ ให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองได้เอง โดยไม่ต้องขออำนาจศาลก่อน ในกรณีที่เป็นคำสั่งตามอำนาจของกฎหมายมหาชน ฝ่ายปกครองไม่อยู่ภายใต้บังคับหลักกฎหมายเอกชน ที่ว่าบุคคลไม่อาจบังคับให้เป็นไปตามสิทธิได้โดยผลการตนเอง คือ ไม่อาจตั้งศาลเตี้ยตัดสินเองได้ เอกชนจะต้องไปฟ้องศาลขอให้ศาลพิพากษา และเมื่อชนะคดีแล้ว ศาลก็ออกคำสั่งบังคับตามคำพิพากษา จะบังคับการให้เป็นไปตามสิทธิโดยลำพัง

⁴³ เช่นคำสั่งเจ้าพนักงานท้องถิ่น ให้เจ้าของหรือผู้ครอบครองอาคาร ระงับการก่อสร้างอาคาร ซึ่งก่อสร้างไปโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 40 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 คำสั่งอนุญาต หรือไม่อนุญาตให้ก่อสร้างอาคารตามมาตรา 26 แห่งพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 เป็นต้น

⁴⁴ เช่นสั่งปรับผู้ติดตั้ง ตาก วาง หรือแขวนสิ่งต่าง ๆ ในที่สาธารณะ โดยมีบังคับว่าอันเป็นความผิดตามมาตรา 9 แห่งพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2503 ซึ่งมีโทษปรับไม่เกินสองร้อยบาท เป็นต้น ขณะเขียนวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สภานิติบัญญัติแห่งชาติ กำลังพิจารณาร่างพระราชบัญญัติรักษาความสะอาดและความเป็นระเบียบเรียบร้อยของบ้านเมือง พ.ศ. 2535

⁴⁵ ดูข้อ 4 และ 5 แห่งประกาศคณะปฏิวัติ ฉบับที่ 68 เรื่องควบคุมการจอดเรือในแม่น้ำลำคลอง

ตัวเองไม่ได้ แต่สำหรับฝ่ายปกครองนั้นเมื่อมีคำสั่งให้เอกชนปฏิบัติการอย่างใดอย่างหนึ่ง ตามกฎหมายมหาชน ถ้าเอกชนขัดขืนไม่ทำตาม ฝ่ายปกครองย่อมดำเนินการบังคับได้ทันที โดยไม่ต้องขออำนาจศาลก่อน อย่างเช่นตำรวจจราจร ซึ่งมีอำนาจบังคับได้ทันที ในการห้ามรถ เป็นต้น แต่เอกชนไม่มีอำนาจตามกฎหมายที่จะกระทำเช่นนั้นได้ ถ้าไม่ให้ฝ่ายปกครองบังคับตัวเอง ในกรณีอย่างนี้ เมื่อมีคนทำผิดกฎหมายต้องไปฟ้องศาลก่อน เพื่อขอให้ศาลพิพากษาแล้วจึงจะมา บังคับ ตำรวจก็จะไม่สามารถรักษาระเบียบการจราจรไว้ได้ เพราะจะไม่ทันการ

การบังคับการให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครอง ได้โดยลำพังของ เจ้าหน้าที่ฝ่ายปกครอง โดยไม่ต้องขออำนาจศาลก่อนเช่นนี้ เป็นการบังคับโดยอาศัยอำนาจตาม กฎหมายมหาชน แต่ถ้าเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับสิทธิและหน้าที่ตามกฎหมายเอกชน ฝ่ายปกครองก็จะ ไม่มีอำนาจพิเศษเช่นว่านี้ เช่น ฝ่ายปกครองปลุกบ้านให้เอกชนเช่าอยู่อาศัย โดยทำสัญญาเช่า ทรัพย์สินตามกฎหมายแพ่ง หากเอกชนผู้เช่าทำผิดสัญญาเช่า ฝ่ายปกครองก็ไม่มีอำนาจที่จะใช้ กำลังเจ้าหน้าที่เข้าขับไล่ให้เอกชนออกไปจากบ้านเช่าได้ ต้องไปฟ้องศาลขอให้บังคับเอกชน ให้ออกไปจากบ้านเช่า โดยปฏิบัติเช่นเดียวกับเอกชน ที่เป็นเจ้าของบ้านเช่า⁴⁶

ลักษณะในการบังคับการ ให้เป็นไปตามคำสั่งทางปกครองของเจ้าหน้าที่เทศกิจ แยกออกได้เป็น 3 ลักษณะดังนี้

1. การจับกุม
2. การเปรียบเทียบปรับ
3. การสอบสวน

2.2.1 การจับกุม คือ การที่เจ้าหน้าที่เทศกิจ ใช้อำนาจตามกฎหมาย จับกุม บุคคลผู้กระทำผิด หรือสงสัยว่ากระทำผิดในทางอาญาตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร และกฎหมาย อื่นที่กำหนดให้เป็นอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร และผู้ฝ่าฝืนคำสั่งของผู้ว่าราชการ- กรุงเทพมหานครในฐานะเจ้าพนักงานท้องถิ่นได้ออกคำสั่ง โดยชอบด้วยกฎหมาย ให้บุคคลยึดถือ และปฏิบัติตามคำสั่งหรือข้อห้ามดังที่ได้ระบุไว้ในคำสั่งนั้น ผู้ฝ่าฝืนย่อมมีความผิดและจะ ได้รับโทษตาม ที่กฎหมายกำหนด⁴⁷

⁴⁶ ประยูร กาญจนกุล, คำบรรยายกฎหมายปกครอง, หน้า 54-55.

⁴⁷ ตูรายละเอียดยกเกี่ยวกับการจับกุมที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ข้อ 3.1

การจับกุมนั้น เจ้าหน้าที่เทศกิจมีอำนาจจับกุมผู้กระทำความผิดได้ทั้งที่ บริเวณในอาคาร และบริเวณนอกอาคาร (ที่สาธารณะ) กล่าวคือ จับกุมได้ทุกสถานที่ในพื้นที่ ขอบเขตของกรุงเทพมหานครและในบรรดาความผิดทุกประเภทที่ได้ให้อำนาจไว้ ทั้งนี้ต้องเป็น ความผิดตามข้อบัญญัติกรุงเทพมหานครและตามกฎหมายอื่นที่กำหนดให้ให้อำนาจหน้าที่ของ กรุงเทพมหานคร⁴⁸

2.2.2 การเปรียบเทียบปรับ คือการที่ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับเห็นว่า ผู้ต้องหา ไม่ควรได้รับโทษจำคุก จึงให้อำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับได้โดยแจ้งข้อกล่าวหาและ เหตุที่กระทำผิดให้ผู้ต้องหาเข้าใจ แล้วจึงกำหนดค่าปรับโดยคำนึงถึงฐานะของผู้ต้องหา ความ ร้ายแรงแห่งการกระทำผิด เจตนาในการฝ่าฝืน และนโยบายของทางราชการ ถ้าผู้ต้องหา ชำระค่าปรับให้ถือว่าเลิกคดีกัน เจ้าหน้าที่จะปล่อยตัวผู้ต้องหา และ คืนของกลาง (ถ้ามี) แก่ผู้มีสิทธิได้รับคืน⁴⁹

ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับ⁵⁰

1. ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร
2. ปลัดกรุงเทพมหานคร
3. ผู้อำนวยการสำนัก หรือหัวหน้าส่วนราชการที่เรียกชื่ออย่างอื่น ซึ่ง

มีฐานะเป็นสำนัก

4. ผู้อำนวยการเขต

5. ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ได้รับมอบอำนาจ ตามพระราชบัญญัติ ระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 81 ถึงมาตรา 84 แล้วแต่กรณี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

⁴⁸ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 90

⁴⁹ดูรายละเอียดเกี่ยวกับการเปรียบเทียบปรับที่กล่าวไว้แล้วในบทที่ 2 ข้อ 3.6

⁵⁰ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 90 วรรคสาม และระเบียบกรุงเทพมหานครว่าด้วยการดำเนินคดี พ.ศ. 2528 ข้อ 6

ในทางปฏิบัตินั้น ข้าราชการกรุงเทพมหานครที่ได้รับมอบอำนาจ ให้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับนั้น ได้มีบันทึกกรุงเทพมหานครให้สำนักงานเขต ควรพิจารณามอบอำนาจให้แก่บุคคล ดังต่อไปนี้^{๕๑}

1. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตที่สั่งงานเทคนิค
2. ผู้ช่วยผู้อำนวยการเขตอีกผู้หนึ่ง
3. หัวหน้างานเทคนิค

ดังนั้น เจ้าหน้าที่เทคนิคที่มีอำนาจทำการเปรียบเทียบปรับ ได้แก่ ข้าราชการกรุงเทพมหานคร ที่ดำรงตำแหน่ง หัวหน้างานเทคนิคที่ได้รับมอบอำนาจ สำหรับการเปรียบเทียบปรับนั้น ผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับของกรุงเทพมหานคร จะทำการเปรียบเทียบปรับได้เฉพาะความผิดที่ได้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดเฉพาะในบริเวณอาคารเท่านั้น^{๕๒} ซึ่งได้แก่ การเปรียบเทียบปรับในความผิดตามกฎหมายต่าง ๆ ดังนี้^{๕๓}

1. พระราชบัญญัติสาธารณสุข พ.ศ. 2484 และข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร ที่ออกตามความในพระราชบัญญัตินี้ เช่น ความผิดฐานใช้สถานที่เอกชนจำหน่ายอาหาร หรือน้ำแข็งโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 50 ความผิดฐานรับจ้างแต่งผมโดยไม่มีใบอนุญาต ตามมาตรา 31 เป็นต้น

^{๕๑} กรุงเทพมหานคร, "บันทึกที่ กท 8000/339 เรื่องซักซ้อมความเข้าใจกรณีแต่งตั้งข้าราชการกรุงเทพมหานคร เป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ตามความในมาตรา 90 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528," 17 กุมภาพันธ์ 2529 และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "บันทึกที่ นร 0510/1295 เรื่องหารือการมอบอำนาจในการเปรียบเทียบปรับ ผู้ฝ่าฝืนข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร," 31 กรกฎาคม 2527.

^{๕๒} ดูพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 มาตรา 90 วรรคสอง และวรรคสาม และสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "บันทึกที่ นร 0501/1704 เรื่อง หารืออำนาจในการเปรียบเทียบกำหนดค่าปรับ," 8 ตุลาคม 2528.

^{๕๓} ดูรายละเอียดเกี่ยวกับฐานความผิดตามกฎหมายต่าง ๆ ในบทที่ 2 ข้อ 2

2. พระราชบัญญัติควบคุมการฆ่าสัตว์ และจำหน่ายเนื้อสัตว์ พ.ศ. 2502 เช่น ความผิดฐานฆ่าโคหรือกระบือโดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 6 และมาตรา 18 ความผิดฐานฆ่า แพะ แกะ สุนัข โดยไม่ได้รับอนุญาต ตามมาตรา 6 และมาตรา 18 เป็นต้น
3. พระราชบัญญัติภาษีโรงเรือน และที่ดิน พ.ศ. 2475 เช่น ความผิดฐาน จงใจ ละเลย ไม่ปฏิบัติตามหมายเรียกของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามมาตรา 47 ความผิดฐานจงใจยื่นข้อความเท็จ เพื่อหลีกเลี่ยงการคำนวณค่ารายปี ตามมาตรา 48 เป็นต้น
4. พระราชบัญญัติภาษีบำรุงท้องที่ พ.ศ. 2508 เช่น ความผิดฐาน จงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จเพื่อหลีกเลี่ยงการเสียภาษีบำรุงท้องที่ ตามมาตรา 53 ความผิดฐานจงใจไม่มา หรือไม่ยอมชี้เขต หรือไม่ยอมแจ้งจำนวนเนื้อที่ดิน ตามมาตรา 54 เป็นต้น
5. พระราชบัญญัติภาษีป้าย พ.ศ. 2510 เช่น ความผิดฐานจงใจ ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีป้าย ตามมาตรา 35 ความผิดฐานจงใจแจ้งข้อความอันเป็นเท็จ
6. ข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่อง ควบคุมความเป็นระเบียบเรียบร้อยและการอนามัยในโรงภาพยนตร์ และรถประจำทาง พ.ศ. 2519 เช่น ความผิดฐาน สูบบุหรี่ในห้องชมภาพยนตร์ ตามข้อ 8 ความผิดฐานกระทำอนาจารในห้องชมภาพยนตร์ ตามข้อ 10 เป็นต้น

การเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดดังกล่าวมานี้ จะต้องเป็นกรณีที่เจ้าหน้าที่เทศกิจได้ทำการจับกุมผู้กระทำความผิดบริเวณในอาคารเท่านั้น แต่ถ้าเป็นการจับผู้กระทำความผิดนอกอาคาร (ในที่สาธารณะ) จะต้องส่งให้พนักงานสอบสวนเฝ้าตำรวจให้เป็นผู้เปรียบเทียบปรับ คดีจึงจะระงับ แต่มีข้อยกเว้น ผู้กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 แม้เจ้าหน้าที่เทศกิจจะทำการจับกุมผู้กระทำความผิดในอาคารก็ตาม ก็ไม่มีอำนาจเปรียบเทียบปรับ เพราะตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้กำหนดหลักเกณฑ์ การเปรียบเทียบปรับไว้เป็นพิเศษ โดยให้คณะกรรมการเปรียบเทียบคดีเป็นผู้พิจารณากำหนดค่าปรับ ดังนั้นเจ้าหน้าที่เทศกิจจึงไม่อาจใช้อำนาจตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ทำการเปรียบเทียบคดี

ความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522 ได้^{๕๔}

2.2.3 การสอบสวน สำหรับการสอบสวนนี้ อัยการเคยมีความเห็นว่า^{๕๕}

เจ้าหน้าที่เทศกิจที่ได้รับแต่งตั้งเป็นพนักงานเจ้าหน้าที่ ตามมาตรา 90 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2528 ไม่ได้เป็นพนักงานสอบสวน ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา จึงไม่มีอำนาจในการสอบสวน ดังนั้นในบรรดาความผิดที่อยู่ในอำนาจหน้าที่ของกรุงเทพมหานคร ถ้าเป็นความผิดที่กรุงเทพมหานครไม่สามารถทำการเปรียบเทียบปรับได้ หรือมีอำนาจเปรียบเทียบปรับได้แต่ผู้ต้องหาไม่ยินยอมชำระค่าปรับตามที่พนักงานผู้มีอำนาจเปรียบเทียบปรับกำหนดเช่นนี้ เจ้าหน้าที่เทศกิจไม่มีอำนาจทำการสอบสวน ผู้กระทำความผิด ต้องร้องทุกข์และส่งตัวผู้ต้องหาให้พนักงานสอบสวน สถานีตำรวจนครบาลท้องที่ดำเนินคดีตามอำนาจหน้าที่ต่อไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นนี้ จะเห็นได้ว่าอำนาจหน้าที่ของเจ้าหน้าที่เทศกิจ ในฐานะตำรวจทางปกครองนั้น ยังเป็นปัญหาในทางปฏิบัติอยู่อีกมากมาย อำนาจที่มีอยู่ไม่สามารถดำเนินการให้ครบถ้วนในการบังคับการให้เป็นไปตามกฎหมายได้ อำนาจมีเพียงการจับ และเปรียบเทียบปรับผู้กระทำความผิดได้เฉพาะความผิดที่จับกุมในบริเวณอาคารเท่านั้น จึงเป็นปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของการดำเนินกิจการของกรุงเทพมหานคร ในอันที่จะรักษาความสงบเรียบร้อยของประชาชนให้บรรลุเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล

^{๕๔} สำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีกา, "หนังสือที่ นร ๐6๐1/252 เรื่อง ขอบทวนความเห็นกรณี การใช้อำนาจเปรียบเทียบคดีอาญา ตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522," 20 ธันวาคม 2534 และกรุงเทพมหานคร, "บันทึกที่ กท 8๐๐3/1185 เรื่อง ยกเลิกการใช้อำนาจของพนักงานเจ้าหน้าที่ของกรุงเทพมหานครในการเปรียบเทียบคดีความผิดตามพระราชบัญญัติควบคุมอาคาร พ.ศ. 2522," 17 พฤษภาคม 2534.

^{๕๕} กรมอัยการ, "บันทึกเรื่องข้อสังเกต และปัญหาข้อขัดข้องในการเฝ้าพนักงานสอบสวนฝ่ายกรุงเทพมหานคร ส่งสำนวนการสอบสวนมายังพนักงานอัยการ," ธันวาคม 253๐.